

MILE BOGOVIĆ

BISKUP MIRKO OŽEGOVIĆ

Mile Bogović
Sakralna baština
YU, 51270 Senj

UDK:282(497.13)(091):929 OŽEGOVIĆ
Izvorni znanstveni rad
Ur.:1990-06-10

Autor na temelju do sada objavljenih životopisa i podataka pronađenih u biskupskom arhivu u Senju daje pregled života i rada biskupa senjskog i modruškog ili krbavskog Mirka Ožegovića (1833-1869). Osvrće se i na njegovu preporodnu djelatnost prije nego je postao biskup, a posebno ističe njegov rad na crkvenom i kulturno-prosvjetnom planu u svojim biskupijama. Najviše je zadužio Senj kad mu je dao gimnaziju i dački zavod koji će po njemu dobiti naziv »Ožegovićanum«.

Francuska revolucija provela je prije 200 godina u praksu ideje onih prosvjetitelja koji su držali da je potrebno srušiti staro ustrojstvo društva i postaviti drugačije temelje ljudskoj zajednici. Staro i novo bit će poslije čest naziv za konzervativno i progresivno. Crkva je u 19. stoljeću negdje uspjela apsorbirati nove tekovine, ali je još češće dolazila s njima u sukob. Između Crkve i »graditelja novoga svijeta« sve je više rastao nasip na koji se bacalo s jedne i druge strane da bude što slabija međusobna komunikacija. U tom stoljeću na području tadanje Banske Hrvatske imamo među crkvenim ljudima dosta dostojanstvenika koji su se uspjeli izdići iznad tih nasipa i jednakim žarom radili za vjeru i domovinu. Među takvima trojica zaslužuju posebno mjesto: zagrebački biskup Maksimilijan Vrhovac (1787-1827), senjsko-modruški biskup Mirko Ožegović (1833-1869) i biskup bosansko-srijemski ili dakovački Josip Juraj Strossmayer (1849-1905). Njih trojica nisu samo u vremenskom nego i u idejnom smislu pokrili cijelo stoljeće. Od te trojice najslabije je u našoj historiografiji proučena uloga Mirka Ožegovića. 150-godišnjica obnove Senjske gimnazije po biskupu Mirku Ožegoviću (1849-1989) i 120-godišnjica od njegove smrti izazov su i našoj generaciji da ga što bolje upozna i vrednuje njegovu ulogu, ne samo u Senju nego i u cijeloj Hrvatskoj.¹

Mirko potječe iz stare hrvatske plemićke obitelji Ožegović. Naziv »Barlabaševački« dolazi

od izvorne postojbine Ožegovića, mjesta Barlabaševca, u današnjoj križevačkoj općini. Obitelj se preselila u Vinarac, nedaleko Barlabaševca, u istoj općini, župa Sv. Petar—Orehovec. Tu se 30. rujna 1775. rodio Mirko Ožegović, sin Pavla i Kristine r. Kanki zvane Gegač. Otac mu je bio sudac križevačke županije a imao je četiri sina: Martina, padovanskog studenta i poslije krapinskog župnika, Stjepana, prabilježnika kraljevine Hrvatske, našega Mirka i posljednjega Grgu, koji je ostao na posjedu u Vinaru. Stjepanov je sin poznati nam Metel Ožegović.

Gimnaziju je Mirko pohađao u Križevcima, nakon toga upisuje Mudroslovnu (pravnu) akademiju u Zagrebu. Bio je obdaren odgojiteljskim osobinama pa je još za vrijeme studija imenovan prefektom zagrebačkog plemićkog odhranilišta. O njegovim obrazovnim sposobnostima jasno govori i činjenica da je odmah nakon završetka pravne akademije bio imenovan bilježnikom Banskog stola.

Mirko je još prije imao želju da postane svećenik. Pravo je odabrao na nagovor starijeg brata Stjepana. Svoju davnu želju nije napustio ni nakon završenog prava. Godine 1798. prekidajući pravničku karijeru i upisuje bogoslovni fakultet u Zagrebu. I bogoslovlje završava s najboljim uspjehom, a 1801. prima preko ruku zagrebačkog biskupa Maksimilijana Vrhovca svećenički red. Uz Vrhovca će ostati trajno vezan, a može se reći da mu je idejni nasljednik. Nije tek slučajno da je Mirko održao svečano slovo na dan Vrhovčeve zlatne mise i na njegovu pogrebu.

Prva svećenička služba bila je kapelanstvo u Konjšćini. Sa svim završenim školama, nije to držao poniženjem. Još iste 1801. bit će premješten za župnika u Bisagu. Tu će ostati sve do 1815. Za svoju župu bio je tako zauzet kao da će u njoj vječno ostati. Na isti će se način on predati poslije svakoj drugoj službi koja će mu u životu biti povjerena. »Djelovanje biskupa Mirka Ožegovića« — napominje njegov životopisac Kostrenčić — »bijaše tiho, bez graje, al zato i mnogo narodu korisnije nego li ono koje se obično velikim žamorom podigne da ga time prije nestane.«² Ako je među svećenicima, ili između naroda i svećenika, nastala unutar dekanata kakva parba, redovno bi zvali Mirka i on je na opće zadovoljstvo rješavao te krizne slučajeve.

Uz takve sposobnosti i predanost svakoj službi morao je Mirko biti primijećen i preporučivan za razne časti i dužnosti. Godine 1815. imenovan je zagrebačkim kanonikom. Došavši u središte Hrvatske, preuzimati će razne druge službe u crkvenom i društvenom životu. 1817. postaje ravnatelj plemićkog konvikta. Konviktorska zgrada bila je u ruševnom stanju. U veoma kratkom vremenu Mirko ju je osposobio za primanje pitomaca. Svakako je još više učinio kad je pitomce, kao dobar odgojitelj, odgajao za svaku vrlinu. Koliko se on bio predao svom odgojiteljskom zadatku, vidi se i iz odnosa pitomaca prema njemu. Kada je 1829. odlazio od njih na dužnost u Peštu, ispratili su ga svojim pjesmama, a i u Peštu su slali svoje pjesmotvore njemu u čast.

Ožegović se nije nikada žurio a svakuda je stizao u pravo vrijeme i za svaku dobru stvar našao je vremena i sredstva. I kada je 1826. imenovan prodirektorom Zagrebačke akademije i nadzornikom škola u Hrvatskoj, nije ni tada otišao na površinu, nego je temeljito i savjesno obavljao svoj posao, unoseći u školstvo reforme koje je tada vrijeme tražilo. Sve te poslove u

1. O Mirku Ožegoviću pisalo se mnogo više za života nego poslije. Kad bismo skupili samo tiskane pjesme njemu u čast, bila bi to omašna knjiga. Imao je on i dobre biografe. Najopširniji i najtemeljiti je Zdravko NIEMČIĆ. Niemčić je također iz Vinarca, a bio je i u nekom rodu s biskupom. Ožegović ga je kao mladog svećenika (rođen je 1838) pozvao 1862. u Senj i imenovao ga ceremonijarom. Već 14. lipnja 1863. umire od raka. Njegov prijatelj Đuro Deželj skupio je njegovu rukopisnu ostavštinu i objavio je pod zajedničkim naslovom »Draguša« (Zagreb 1865). U tom djelu je najvrednije upravo: Životopis baruna Mirka Ožegovića Barlabaševca (str. 117–196); taj tekst izišao je i kao separat. Godine 1869. dakle u godini Ožegovićeve smrti, objavio je Ivan Kostrenčić (potpisao se samo I. K.) knjižicu: Uspomena na Mirka bar. Ožegovića Barlabaševca (34 stranice). Dosta iscrpno pisao je o Ožegoviću »Katolički list« za godinu 1869: o njegovoj bolesti (str. 5–6), o njegovoj smrti (14–15), pogrebu (21–22, 37), o njegovu životu i radu (7–12), o zadužnicama (93–94). Na zadužnicama za Ožegovića 4. ožujka 1869. održao je sjemenišni duhovnik i kateheta senjski Ivan Ilaušek odulji govor o njegovu životu i djelu, što je objavljeno u Programu Senjske gimnazije za škol. god. 1869/70. (Programm des k. k. Obergymnasiums zu Zengg, str. 3–27). Isti je održao govor i 22. siječnja 1881. prigodom postavljanja spomen ploče Ožegoviću u gimnazijskoj zgradi. Taj je govor objavljen u Programu kraljevske više gimnazije u Senju za 1880/81. str. 21–45. Poslije toga bit će više prigodnih članaka i napisa o Ožegoviću u raznim kalendarima, novinama i prigodnim publikacijama, ali je sve to zapravo ponavljanje onoga što je već prije bilo napisano. I ovaj prikaz sažima već objavljene radove uz dosta novih podataka koje sam našao u Arhivu Biskupije, Senj.

2. I. KOSTRENCIĆ, nav. dj., str. 3.

domovini morao je prekinuti kada je trebalo ići u Peštu, gdje je 1829. imenovan članom Suda sedmorice, najvišim sudištem za Ugarsku i Hrvatsku. Tu je dobro uočio opasnost za domovinu od sve agresivnijeg mađarskog nacionalizma. Njegova pravnička naobrazba omogućila mu je da u obranu hrvatskog suvereniteta sastavi veoma uspjele četiri brošure, o kojima ćemo niže reći nešto više.

Nije sve to Mirko pisao s nekom drugom računicom nego da obrani pravo svoga naroda i svoje domovine. Iako je on i među idejnim protivnicima imao svojih štovatelja i prijatelja, jer nikada nije išao na to da ponizi protivnika, ipak mu je spomenuti rad, ustvari, spriječio put prema časti zagrebačkog biskupa. Naime, mjesto zagrebačkog biskupa bilo je jedno od utjecajnijih u Monarhiji, zato su se i Beč i Pešta trudili da ondje budu postavljeni ljudi po njihovoj mjeri. U tome su redovito uspijevali. Ožegovićeve sposobnosti i vrline preporučivale su ga za najviša mjesta. To nisu mogli previdjeti ni oni u Beču i Pešti. Kada je u svibnju 1833. umro senjsko-modruški biskup Ivan Krstitelj Ježić, ostalo je u Hrvatskoj nepopunjeno jedno biskupsko mjesto. Već 13. prosinca iste godine imenovao je Bečki dvor Ježiću nasljednika u osobi Mirka Ožegovića. Ubrzo je uslijedilo i papinsko imenovanje.³

Ožegović je, dakle, imenovan na jedno drugorazredno biskupsko mjesto: za biskupa združenih biskupija senjske i modruške ili krbavske. On se jednako predano dao na posao u Senju kao što je prethodno činio u Bisagu, Zagrebu i Pešti. Senjanima on nije bio nepoznat jer je tada ime Mirka Ožegovića bilo poznato ne samo u Hrvatskoj nego i izvan njenih granica. A ni Ožegoviću Senj nije bio nepoznat, jer svaki onaj koji ljubi hrvatsku povijest ne može previdjeti ulogu Senja u njoj. A Ožegović se na tom polju ne samo iskušao nego i proslavio. Predstavници senjskog kaptola Crnogorčević, Mrzljak i Mudrovčić dodoše po njega u Zagreb. Od Generalskog Stola, gdje počinje njegova biskupija, sa svih tornjeva pratila su ga zvona. Ispred njegove kočije jašilo je 12 krajišnika. U Senjskoj Dragi kod Sv. Križa dočekaše ga vojničke i civilne vlasti i dovedoše uz gruvanje mužara i radosno klicanje 29. kolovoza 1834. u Senj.

Mirko je takav doček zaslužio, ali on nije bio jedan od onih kojima je jedina briga kako povezati jedno slavlje s drugim. Dao se odmah na posao. Prvo što je učinio obišao je obje biskupije. Njegovo mudro oko ubrzo je osjetilo gdje treba nastaviti, a što treba mijenjati.

Područje biskupija senjske i modruške organizacijski je bilo veoma rastrgano. Tome je pogodovala činjenica što se radi o dvije biskupije koje su međusobno povezane osobom jednoga biskupa. Stolni i zborni kaptoli imali su neke svoje stare pravice koje su bile na uštrb biskupijskog zajedništva. Tu je Ožegović unio više reda, postupajući blago u načinu, ali odlučno u načelu. Osim toga 1844. odredio je on da se modruški kaptoli u Bakru, Bribiru i Novom sjedine u jedan kaptol, a u svakom od mjesta da ostanu po tri kanonika od kojih je najmlađi ujedno i župnik. Time je ostvario uvjete i za njihovo dolično uzdržavanje; slično uredi i s riječkim kaptolom. Ožegovićev prethodnik Ježić naizmjenice je stolovao u Senju i Novom, da bude pravo jednoj i drugoj biskupiji te stolnim kaptolima u Senju i Novom. Mirko uzima Senj za jedino biskupsko sjedište i mjesto svoga stalnog boravka.

Biskupski dvor u Senju bio je ne samo dotrajao nego i pretijesan. Nalazio se uz samo svetište katedrale, na suprotnoj strani od sakristije. Mirko se odlučio na gradnju nove zgrade, izvan užeg urbanog prostora. Svojim novcem kupio je zemljište, izradio nacrt i postavio temelje. S posuđenim novcem podigao je zidove i nabavio potrebno pokućstvo. Zgrada je već 1835. bila useljiva. Bila je to najljepša stambena građevina u Senju. Tek godine 1839, na dugotrajnu mol-

3. Carsko imenovanje bilo je 13. prosinca 1833, a papinsko 23. lipnja slijedeće godine. Zareden je za biskupa u Požunu, za vrijeme saborskog zasjedanja, 17. kolovoza 1833. Zaredio ga je kaločki nadbiskup Petar Klobušicki. Biskupije senjska i modruška pripadale su tada kaločkoj metropoliji.

bu, car je odobrio da mu se podmire troškovi. U toj zgradi bit će jedinstvena biskupijska uprava, jedinstveni konzistorij za obje biskupije.⁴

Dobivena sredstva omogućila su nove investicije.

Godine 1820. službeno je zatvorena **Senjska gimnazija**.⁵ Ježi se trudio da je još neko vrijeme uzdrži na životu, u čemu je imao djelomično uspjeha. Kad je Ožegović došao u Senj, grad je bio bez gimnazije. On je svoj rad odmah usmjerio prema njenom otvaranju, ali tek mu je 1839. uspjelo, opet na svoj trošak, otvoriti prvi razred, a poslije će svake godine otvarati razred više. Vjerovao je da će i druge odgovorne tim načinom najlakše uvjeriti u potrebu takve ustanove u Senju. Budući da je ta škola bila privatnog karaktera, koncem školske godine Ožegović je pozvao profesore iz priznatih gimnazija da ispituju da će kako bi im prethodni razred bio priznat za eventualni nastavak školovanja na drugim učilištima. Nakon 4 godine, tj. 1843. priznato je njegovoj gimnaziji pravo javnosti i odobrena plaća profesorima. Od tada će svjedodžbe Senjske gimnazije biti priznate na cijelom području Monarhije. Dvije godine kasnije uspjeh će takvo priznanje dobiti i za Filozofsko učilište ili licej, dvogodišnju školu koja je osposobljavala dake za upis na fakultete i visoke škole.⁶ Gimnazija je tada imala 6 razreda. Reformom 1849. ona će dobiti još dva. Tada je spomenuti licej bio priključen gimnaziji. Dvije godine kasnije imat će gimnazija i prve svoje maturante. Ustrojstvo koje je gimnazija tada dobila sačuvat će u biti sve do dokidanja 1975.

Ožegović je mnogo činio da Senj dobije **realnu i nautičku školu**, s polovičnim uspjehom.

Kada je broj učenika počeo opadati zbog povećanih životnih troškova i premalog broja dostatnih stipendija, kupuje Mirko 1857. na Malim vratima trokatnicu i uređuje ju za zavod. Tu će pitomci moći boraviti i od tuda pohađati gimnaziju. Uz to on polaže glavnica od 20000 forinti (za 40000 sagradio je biskupski dvor!) da se od kamata te glavnice može u zavodu uzdržavati određeni broj siromašnih, ali darovitih mladića.⁷ Poslije će on još dodavati glavnici, a pridružit će mu se još neki svećenici njegovih biskupija. Time je mnogim mladima omogućio gimnazijsko školovanje, a i gimnaziju je izvukao iz krize u koju ju je dovelo stalno opadanje broja učenika. Zavod će po svom utemeljitelju dobiti ime **»Ožegovićianum«**. Biskup Maurović će nakon razvojačenja Vojne krajine urediti za zavod bivši kaštel, u koji se već početkom školske godine 1896/97. useliše pitomci.⁸

U vrijeme kada je osnovao zavod imao je Mirko već 82 godine. Duboka starost, a tako jasne vizije. No vratimo se sada još u njegove mlade godine da vidimo širinu njegova zanimanja i bogatstvo njegova životnog puta.

4. U prošlom ratu zgrada je dosta nastradala. Dne 28. lipnja 1955. presudom Narodnog odbora kotara Senj (broj 2930/55) ona je eksproprijirana za potrebe Drvno-industrijskog poduzeća u Senju.

5. O Ožegovićevu radu na otvaranju gimnazije pisao sam u Spomenici senjskoga srednjeg školstva (Senjski zbornik 16 (1989), str. 3–30).

6. Svečano proglašenje tog promaknuća bilo je 1. listopada 1845. kada je Ožegović održao govor koji je iste godine tiskan u Zagrebu pod naslovom: *Allocutio sub solemnibus divinis occasione aperti Segniae philosophiae cursus, Zagrabiae 1845.*

7. Vidi u prilogu Zakladni list.

8. O daljoj sudbini »Ožegovićianuma« P. Tijan piše: »Ispočetka skromnih mogućnosti, s kapacitetom za najviše tridesetak pitomaca, konvikt je obnovio i povećao 1896. drugi zaslužni senjski biskup, Antun Maurović (1891–1908) i smjestio ga u stari frankopanski kaštel iz prve polovice 14. stoljeća. Kaštel je do tada služio za različite javne svrhe i u tom času je bio prilično dotrajaao, ali ga je biskup potpuno preuređio za odgojni zavod, koji je sada mogao primiti do stotinu daka. Od svog osnutka Ožegovićev konvikt bio je najjači stup senjske gimnazije i mnogo je pridonio njezinu ugledu u čitavoj Hrvatskoj. U početku je primao na odgoj i školovanje siromašne dake prvenstveno iz domaće biskupije, a uzdržavao se je stalnim biskupovim prinosom, zatim dohodima iz zaklada, koje su se na Ožegovićev poziv ustanovile te osobnim potporama dijecezanskog klera, tako da su se sinovi siromašnih roditelja mogli sasvim badava ili uz neznatne troškove školovati do mature. S vremenom su zaklade uzastopnim devaluacijama izgubile na vrijednosti, životni troškovi su porasli, a isto tako i odgojni zahtjevi, kao što se je uopće povisivao i životni standard te smanjeni stalni prihodi zavoda nisu više mogli pokrivati troškove uzdržavanja, nego su i roditelji pitomaca morali preuzeti najveći dio tih troškova, koji su uza sve to bili dosta skromni, pa su i manje imućne obitelji mogle osigurati opskrbu i odgoj svoje djece u tom konviktu. Radilo se je bez ikakvog dobitka, dapače i bez obaveze, da pitome stupe u svećenički stalež, i konvikt nije nikada bio smatran kao neko malo sjemenište. Svrha je bila pomoći siromašnom puku Hrvatskog Primorja. Like i Gorskog Kotara, koji nije imao na dohvrat dovoljno srednjih škola, niti je raspolagao s potrebnim sredstvima za školovanje svoje nadarene djece u mjestima izvan svog stalnog prebivališta. U tom smislu je »Ožegovićianum« izvršio velik i važan socijalni i nacionalni zadatak, spremivši hrvatskom narodu kroz nekoliko generacija znatan broj intelektualaca i profesionalaca, koji bi bez te potpore bili ostali bez škole....«

Ožegović nije imao prihode koje je imao Strossmayer, ali što se tiče načina kako je on ulagao raspoloživa sredstva, tu na kulturnom polju nipošto ne zaostaje za velikim đakovačkim mecenom. Njegov biograf Kostrenčić kaže: »On je bio naviek među prvimi, koji se je odazivao svakomu narodnomu poduzeću i zato ga vidimo među prvimi podupiraoci svakoga narodnoga podhvata. Njega broji i Matica i Gospodarsko društvo i Društvo za starine i poviestnicu jugoslavensku i Akademija i svi manji zavodi u svojem imeniku kao svog revnog pomagača.«⁹ Time je sazeo dugu listu njegovih potpora i darova. Njegov osjećaj za općenarodno dobro došao je do izražaja i onda kada je, unatoč nestašici svećenika i profesora u svojoj biskupiji, godine 1852. poslao **Franju Račkoga** u Rim na daljnje znanstveno usavršavanje, a poslije će mu omogućiti da radi izvan biskupije. Brojna su pisma u Biskupskom arhivu u Senju iz kojih se jasno vidi da su Ožegović i Rački bili tijesno povezani i za svaki važniji korak Rački se savjetovao sa svojim biskupom.

Imao je osjećaj za lijepu glazbu. Svojedobno je bio upravitelj Glazbene akademije u Zagrebu. Proširio je kor senjske katedrale i po dr. Boži Klemenčiću osnovao je **glazbeno društvo**. Prema Ilaushekovu svjedočanstvu »pozva skrbiljivi otac k sebi odličnije građane i ustrojio pomoćjom njihovom glasbeni zavod, tada prvi sad najstariji u Hrvatskoj; primi nad njim pokroviteljstvo i pružase mu znamenitih darova za uspješan napredak.«¹⁰ Kao njegov zaštitnik nabavio je potrebne glazbene instrumente. Zbor je pjevao u crkvi, ali nije bio samo crkveni. Može se reći da je današnji katedralni zbor »Sv. Cecilija« nastavak tog zbora koji je Mirko osnovao.

Premda je rad u biskupiji iziskivao mnogo truda i vremena, uspio je Ožegović i dalje biti djelatno nazočan u poslovima koji se odnose na cijelu Hrvatsku. Bio je jedan od uglednijih članova Hrvatskog sabora. Burne 1848. on predvodi delegaciju koja dovodi Jelačića na ustoličenje za hrvatskoga bana, a poslije toga služi svečanu starocrkvenoslavensku sv. misu u crkvi sv. Marka. Iste godine održao je on u senjskoj katedrali govor u kojemu se osvrće na revolucijske parole slobode, bratstva i jednakosti. Iako je bio veoma naprednih ideja upozorio je već tada jasno da se iza tih tako lijepih riječi može lako sakriti nesloboda, isključivost i nejednakost, odnosno diktatura nad ljudima i njihovim savjestima.

Iste godine uvodi on, prvi od hrvatskih biskupa, **narodni jezik** u svoju kancelariju. Piše tada i profesorima bogoslovije u Senju da se trude kako bi teološke znanosti također predavali na razumljivom narodnom jeziku i dodaje da će latinska terminologija jako malo pomoći svećenicima da ljudima rastumače otajstva naše vjere. Proforski zbor nije bio na razini Mirkova shvaćanja.¹¹ Još dok je boravio u Pešti uočio je Mirko kako je Mađarima stalo da njeguju svoj jezik i da ga poštoto nametnu također Hrvatima. Znajući što za jedan narod znači njegov jezik, Mirko je zdušno radio ne samo na očuvanju hrvatskog jezika nego i na tome da se jezična kultura digne na jednu višu razinu.

Kada je Ljudevit Gaj razaslao oglas da će početkom 1835. početi izdavati *Novine Horvat-*

Dvije najvažnije promjene u toj blizu stogodišnjoj časnoj povijesti zavoda jesu Maurovićevo proširenje i smještanje u adaptirano zdanje gradskog kaštela i dolazak Mons. Usmianija na čelo njegove uprave. Dok je biskup Maurović stvorio osnovne uvjete za svako novo poboljšanje i usavršavanje zavoda, dotle je njegov novi i nažalost posljednji ravnatelj Usmiani zasnovao i proveo u život najviše mjera, po kojima je »Ožegovićianum« postao jedan od najmodernijih i najboljih zavoda ove vrste u Hrvatskoj prije II. svjetskog rata. (Mons. Vladimir Usmiani i njegov zavod »Ožegovićianum«, Hrvatska revija XXVIII/2, München–Barcelona 1978, str. 343–344.) Maurović je staru zgradu 1898. prodao Kr. Hrvatsko–slavonskom zemaljskom craru za prostorije općinskog suda u Senju. Još i danas se zgrada zove Stari sud, a nalazi se u ulici B. Orlića 8. Ožegovićev zavod prestao je djelovati 1945. Konvikt je imao kućnu kapelicu Srca Isusova u II. katu, čija je sakristija bila u okrugloj kuli. Iza rata jedna dvorana u I. katu služila je za vršenje bogoslužja dok se 1945–48. obnavljala u ratu nastradala katedrala. U zgradi je neko vrijeme bila smještena senjska gimnazija i osnovna škola, a zatim škola učenika u privredi. Zgrada je nacionalizirana rješenjem Komisije za nacionalizaciju pri Narodnom odboru općine Senj 26. studenoga 1959. pod br. N–116/1959. Nakon toga Biskupski ordinarijat u Senju uložio je žalbu, koju je odbila Komisija za nacionalizaciju pri N. O. kotara Rijeka 5. veljače 1960. pod brojem N–169/1–1960. Senjska općina trebala je platiti, kao i za smjenišnu zgradu, neku simboličnu nadoknadu. Kako su se prilike promijenile, po najnovijem sudskom rješenju Općina je dužna isplatiti »pravničku nadoknadu«.

9. I. KOSTRENIČIĆ, nav. dj., str. 33.

10. Program kraljevske više gimnazije u Senju 1880/81., str. 33.

11. Biskupski arhiv Senj, Spisi 1848, br. 1038. Tu je Ožegovićeva poslanica profesorima i ujedno odgovori svakoga od njih.

ske s tjednim prilogom Danicom, Ožegović je svojim svećenicima uputio okružnicu u kojoj hvali Gajevu brigu za čistoću hrvatskog jezika i preporučuje svećenicima ne samo da naruče ta izdanja nego da se i sami uključe u skupljanje narodnog blaga »da ne bi tek izišla Danica našega naroda opet zapala... Ne priliči da budemo samo dokoni promatrači tih napora jer Domovina nas tim više zove na takvu suradnju što jezičnu kulturu jednolikim korakom prati kultura običaja i intelektualnih vrline. Da budući naraštaj stotruko primi od tog sjemena, potrebno je da Gaja svaki koliko možemo pomognemo«. Zatim poziva svećenike da mu jave imena autora koji su pisali na »ilirskom« jeziku, autora drugih jezika koji su pisali o našem narodu, i nastavlja: »Skupljajte dobre i za izražavanje stvari prikladne riječi koje je samo narod sretnim slučajem pronašao ili od drugih izrečene vjerno sačuvao. Također poslovice, bilo da su izvedene iz zgodnih primjera ili usporedbi, bilo da su uzete iz drugih jezika s vjerno izraženim smislom. Također narodne pjesme koje služe jezičnoj kulturi. Iz njih se najbolje može naučiti osobine, jasnoća, ljepota i duljina glasova. Želim također da meni ili izravno gospodinu uredniku Novina javljate tehničke termine i različite izraze u stvarima teologije, prava i drugih predmeta, bilo da su riječi vlastite bilo od drugih primljene. Sve što je izvedeno iz hrvatske, slavonske, dalmatinske, srpske, kranjske, štajerske, slovenske, istarske, bosanske riječi, ili kojeg drugog slavenskog govora i za jezično bogatstvo prikladna, treba zabilježiti u skladu sa svojom pohvalnom ljubavlju prema domovini. Time ćete doprinijeti jasnoći domovinskog jezika, kako bi sve bilo na porabu i jednog dana našlo se u priručniku; da sve ono što živi na selu jednog dana dađe se na korištenje svima i putem jednog priručnika objavi na opću korist, bilo odjednom bilo u nastavcima, da tako može biti na raspolaganju svima kojima je opće dobro na srcu.«¹²

Već je gore rečeno da je Ožegović boraveći u Pešti uočio koja opasnost prijeti Hrvatima od agresivnoga mađarskog nacionalizma. Godine 1832. izišla je u Požunu knjižica pod naslovom: **Dissertationes historico-criticae super quibusdam vetustiorum Hungariae capitibus**. U toj knjižici nalazila se rasprava: **De primitivis regni Hungariae limitibus sive de partibus eiusdem regni integrantibus**. Tu autor, tražeći oslonca u Porfirogenetu, tumači da su u 10. stoljeću mađarske granice dopirale do Save. Ožegović iste godine odgovara protuspisom: **Animadversiones historico-criticae unius e croatis**.¹³ Knjižica ima 19 stranica. Tu Ožegović dokazuje da su hrvatske granice u 10. stoljeću dosizale do Drave i ujedno upozorava mađarskog autora na krivo tumačenje Porfirogeneta. Osim toga, tvrdi Ožegović, Hrvatska nije od Kolomana osvojena već se u cilju zajedničke sigurnosti i obrane združila sa susjednom Ugarskom. Na ovaj spis odgovorili su Mađari protuspisom 1835. Iako je tada već bio zauzet biskupskim poslovima, latio se Mirko opet pera i napisao 1839. novu brošuru pod naslovom: **Succinta sensa unius e Croatis**.¹⁴ Brošura ima 22 stranice. U spisu Ožegović donosi još neke nove dokaze za svoju prvotnu tvrdnju da Ugarska nije nikada sizala preko Drave u Hrvatsku, a Slavonija i Srijem da nisu pravno nikada pripadali Ugarskoj. »Hrvatima se je dogodilo ono isto poslije Zvonimira, što i Ugrom poslije Ljudevita II. Ako dakle Ugarskoj, koja je bila iz nevljah austrijskim vladarima oslobođena, ne kaže se, da je bila podjarmljena; kako se može kazati Hrvatima, ako je došao sv. Ladislav i Koloman da nutrnje nemire u zemlji umire, da su morali biti podjarmljeni? Tko je više učinio, il Ferdinand I. i njegovi nasljednici Ugarskoj, kad su je oslobodili od muhamedanskoga iga, od domaćih nemirah, il Ladislav i Koloman Hrvatima, koji su samo pomogli, da se domaće prepirke utiše. Gdje je narod pod svetom, koji se može ponositi i pohvaliti, da je on uvijek pametno i mudro radio?«¹⁵

12. Biskupski arhiv Senj, Spisi 1834, br. 419.

13. Potpuni naslov glasi: *Animadversiones historico-criticae unius a Croatis in opus super quibusdam vetustiorum rerum Hungariae capitibus signanter vero in dissertationem eius alterum: de primitivis regni Hungariae limitibus, sive de partibus eiusdem regni integrantibus*.

14. Potpuni naslov brošure glasi: *Succinta sensa unius e Croatis ad libellum: Brevis et sincera Responsio ad Reflexiones seu potius Objectiones unius e Croatis ad libellum: Dissertationes historico-criticae super quibusdam vetustiorum rerum Ungaricarum capitibus, praecipue autem adversus Propositionem illam, quae primitivos Regni Hungariae limites a Carpato ad Savum usque protensos fuisse statuit*.

U svom govoru u Hrvatskom saboru 1845. gdje se zalagao da Hrvatska ima svoga cenzora knjiga, spomenuo je još jednu svoju brošuru koju cenzura još nije vratila a on da ne zna što je s njegovim spisom. Nije nam poznato o čemu je tu Ožegović pisao. Tada je Ožegović također oštro nastupio u prilog obnavljanju Hrvatskog namjesničkog vijeća, koje je Marija Terezija 1767. bila osnovala a Josip II ga je 1779. dokinuo. Njegov govor bio je burno pozdravljen od saborskih poslanika.

Nije se Ožegović u svom radu za obranu hrvatskih prava prestrašio ući u polemiku ni s tada poznatim i priznatim mađarskim povjesničarima kao što su Féjer i Gyurikovits. Na njihove tvrdnje da su Hrvati bili podjarmljeni od Mađara pa da ovi i nisu imali potrebe sklapati s njima nikakav državni ugovor odgovorio je Ožegović spisima: **Responsa ad vastum illud** (Zagreb 1847)¹⁶ i **Succintae animadversiones unius e Croatiae** (1848).¹⁷ U pogledu toga Bogoslav Šulek zapisao je u »Jugoslavenskim novinama« 1853. br. 43 slijedeće: »Za one koji gosp. biskupa Ožegovića ne poznaju, napominjemo da je on domovini svojoj koristio ne samo kao duhovni pastir nego i kao nepoborni domorodac i branitelj naših prava i narodnosti. On je među ostalim temeljito opovrgao djelo Féjerovo i Gjurovichevo, koji su nastojali dokazati da su Mađari Hrvatima podjarmili. Njegove zaluge za Senj ... svima su poznate. Nećemo, dakle, s puta istine zaći ako ga pribrojimo najzaslužnijim ljudima naše domovine.«

Od ostalih tiskanih djela spomenimo njegov **nastupni govor u senjskoj katedrali** 31. kolovoza 1834 (Rijeka 1834);¹⁸ zatim njegov govor 1848. o **slobodi, bratstvu i jednakosti** (Rijeka 1848). Prije nego je postao biskup tiskana su mu slijedeća djela: **Govorenje na čast i poštenje... Maksimilijana Vrhovca... 1. prosinca 1826.** kada je Vrhovac slavio svoju zlatnu misu, zatim njegov govor prigodom 300-obljetnice Cetinskog sabora: **Sermo occasione communis jubilei**, te govor povodom Vrhovčeve smrti (tiskan 1829). Tiskan je također njegov **govor prigodom zadušnica za podbana Donata Lukovskog 1832.** Godine 1859. izdao je Ožegović u Zagrebu **Ritual ili obrednik biskupija senjske i modruške**, kojim je želio ne samo dati svećenicima novi liturgijski priručnik nego im ga dati u čistom hrvatskom jeziku.

Iako je tražio red i disciplinu u kleru, bio je veoma cijenjen od svog svećenstva. Kada je 1848. dokinuta desetina, prihod od kojeg su se mnogi svećenici uzdržavali, trudio se Ožegović u Hrvatskom saboru i preko drugih društvenih nadležnosti da svećenicima nađe neki drugi izvor za dolično uzdržavanje.¹⁹ Svojim zalaganjem za svećenike i ostale vjernike učinio je još više na izgrađivanju biskupijskog zajedništva negoli svojim mudrim organizacijskim uredbama.

Za svoj rad dobio je Ožegović i javna priznanja. Godine 1849. imenuje ga car svojim tajnim savjetnikom, a tri godine poslije odlikovan je Leopoldovim križem. Na čast baruna uzdignut je godine 1858. S crkvene strane dobio je od pape imenovanje za kućnog prelata s naslovom rimskoga grofa.

Koliko je poštovanje uživao, pokazalo se posebno prigodom njegove zlatne mise, koju je slavio u Senju 26. svibnja 1850. i prigodom 25. godišnjice biskupske službe 1859. Za zlatnu misu poklonio mu je Senj lijepu spomenicu, a Senjski kaptol postavio je tom prigodom ploču u senjskoj katedrali, koja se i danas ondje nalazi. Proslavu 25. godišnjice biskupske službe lijepo je opisao dopisnik »Katoličkog lista« 1859. br. 35. str. 277–280.

15. Spis je, dakako, pisan latinskim jezikom. Ja ga donosim ovdje u prijevodu I. Kostrenčića, nav. dj., str. 30.

16. Puni naslov: Responsa ad vastum illud: Croatiae ac Slavoniae cum regno Hungariae et relationes, disquisivit Georgius Féjer... non minus quam et ad illud: De situ et ambitu Slavoniae et Croatiae, quem critice illustravit et de eo in usum Croatarum latine disseruit Gyurikovits... per unum e Croatiae adornata.

17. Puni naslov: Succintae animadversiones unius e Croatiae in partem III – tiam illustrationis criticae situs et ambitus Slavoniae et Croatiae, quam in usum Croatarum latine adornavit Georgius Gyurikovits.

18. Dictio quam illustrissimus ac Reverendissimus Dominus Emericus Osegoch de Barlabassevecz episcopus segniensis et modrussiensis seu corbaviensis ad concionem habuit, cum regimen ecclesiae suae 31. Augusti Anno Domini 1834. capesserat, Flumine, typis regiae gubernialis typographiae fratrum Karletzky.

19. Mirjana GROSS, Počeci moderne Hrvatske, Zagreb, 1985. str. 171.

Od 1859. imao je Ožegović pomoćnog biskupa u osobi Vjenceslava Šoića, koji će ga poslije naslijediti.

Poštovanje Senjana prema svom dobrotvoru lijepo je izrazio Vjenceslav Novak u svom romanu »Pod Nehajem« (XIII. poglavlje).

Ožegović je umro u 94. godini života 8. siječnja 1869.²⁰ Položen je u metalnu škrinju, naručenu iz Beča, koja je smještena u »katakombu« ispod svetišta senjske katedrale. Sprovod je bio zaista veličanstven.²¹

Grad Senj bio je ponosan na Mirka Ožegovića i na njegov dar gradu. Godine 1860. Gradsko vijeće je zaključilo da se trg ispred Ožegovićanuma nazove Trg Mirka Ožegovića. Kada mu je 1882. pred ondašnjim konviktom podignut spomenik u obliku bunara, Senjani dadoše na nj uklesati ove riječi:

Bunar ove vode hladne
Nek te sjeća ruke radne
Ruke dičnog Mirka otca
Bivšeg senjskog dobrotvorca

Ožegović je stekao ime kojim se može ponositi i današnji naraštaj Senjana. Njegovo ime pristajalo bi i današnjim trgovima, ulicama i ustanovama. Bio je dobar otac svima pa prigodom 120-godišnjice njegove smrti i 150-godišnjice obnove Gimnazije časnio je i pošteno izići pred grad Senj i njegov narod s imenom Mirka Ožegovića.

PRILOZI²²

1. Zakladni list utemeljenja konvikta »Ožegovićanum« u Senju

Ja dolje potpisani biskup Senjsko-Modruški Mirko Barun Ožegović Barlaševački dajem na znanje ovim zakladnim pismom: kako sam tečajem 26 godišnjega djelovanja u ovoj milošću Nj. Apošt. Veličanstva i rimske stolice poverenoj mi biskupiji neprestano o tom radio, da pružim priliku mladeži prem osobitih umnih darova – ali sredstva za nauku neimajućoj – jadne ove pokrajine, da se duševno i čudoredno izobrazu, tako korisno djelovati uz mogne u službi crkve i države, povodom ovoga nastojanja ponovio sam na svoje troškove već propadšu i višom naredbom ukinutu gimnaziju, a zatim izposlovao, da se višim dozvoljenjem ustanovi obstojeća viša gimnazija dovoljnim brojem učitelja od države plaćenih; gdje sam doprinio da se gimnazijska kuća kupi u gotovo 2000 for. sr. Obstanje ove gimnazije neophodno je potrebno za pripremu onih, što će biti primljeni u duhovno seminarije i za mladež, što se želi državnoj službi posvetiti. Kod svega toga moradoh sa žalošću opaziti, da broj učenika sve to manji biva s uzroka, što uz draginju živježa mnogi roditelji nemogu ni najpotrebitije si steći za uzdržavanje djece, te tako često najumovitija mladež bude lišena blagodat nauka. – Ovo smotrivši odlučih dne 1. listopada 1857 tri kata visoku kuću u gradu Senju pod br. 193 za utemeljenje Konvikta za siromašne, ipak marljive i čudoredne učenike kupiti, što po odluci visoke Generalkomande u Zagrebu dne 30 prosinca 1857 broj 12984 potvrđeno – te kupljena sgrada kod ovdašnje grunтовne gradske vlasti na rečeno odhranilište u 6^{oo} knjizi na listu 348 i 350 upisana, na moje troškove popravljena i tri jur godine sa najboljim uspjehom za rečenu svrhu upotrebljena je. Da se pako još pitomaca primiti može, kupih ove godine polag ležuću Maškarićevu kuću pod br. 192, koja se s vremenom sasvim sa prije kupljenom sgradom vezati i također u rečenu svrhu upotrijebiti imade.

Da se pako ovaj moj zavod u napredak uzdrži i dobro uspiješi, položio sam 23.000 for. obligacije na-

20. Pri kraju života nije uvijek bio svjestan gdje se nalazi i u kojoj je dobi. Znao je govoriti da se sprema na zasjedanje sabora u Zagrebu, Pešti, Beču ili Požunu a poslužitelj ga je znao na stolici gurati po salonu i izvikivati spomenuta imena gradova, kao što običavaju izvikivati pratitelji vozila. I ova nesvjesna reakcija starjelog Ožegovića govori kako je cijelog života bio u središtu događanja.

21. Lijep opis raspoloženja u Senju u povodu Ožegovićeve smrti donijele su i »Narodne novine« a prenio je to »Katolički list« XX (1869), br. 1, str. 21–22.

22. Ovi priloge već je objavio Viktor RIVOSEKI u svom članku: Kronika Senjske gimnazije – prigodom 100–godišnjice (Državna realna gimnazija u Senju, Izvještaj za školsku godinu 1938/39, str. 59–64). Budući da se radi o ključnim spisima koji nam pokazuju i duh Ožegovićeve rada i plodove njegovih nastojanja, učinilo mi se korisnim da ih se ponovno ponudi javnosti.

rodnoga zajma od 1854 kod c. kr. i obće državne blagajne pod imenom »Biskup Ožegovićski Konvikt u Senju kao zaklada za siromašne gimnazijalne učenike« pod obligacije brojem 76.433 dne 1 listopada 1858 à 50% u srebru. koje polgodišnji postotnjaci po naredbi državnoga upraviteljstva financijah u Zagrebu dne 30 ožujka 1860 br. 2523 1^{8a} travnja i 1^{8a} listopada svake godine počamši od 1^{8a} listopada 1859 u srebru kod Senjske dugane dignuti se imade. Ako pako još što za života zaštedim, nastojat ću kô i prvašnju svotu osigurati i na korist moga konvikta obratiti.

Dočim sam gori napomenutu glavnica ovim načinom osigurô, odlučio sam još i ono odrediti, što se tiče uzdržavanja i upravljanja ovoga Konvikta, dočim i troškova dohodaka opredeliti neprepušćam, i to:

1. Kao sgrada tako i u tu svrhu položena glavnica ima obstajati, kao vlastiti imetak Konvikta, u koju se podnipošto dirnuti ili ikojim načinom drugim umaljit i nesmije.

2. Svrha ovog zavoda, koji se po meni kao utemeljitelju zvati ima »Ožegovićanum« jest, da se toliko marljivih i čudorednih dječaka siromašnih roditelja, koji gimnaziju u Senju pohađjati žele, primiti i bezplatno uzdržavati ima, koliko dohodci uložene glavnice u tu svrhu dopirati budu, pošto se takodjer svi toli nutrnji koliko izvanjski popravci sgrade od istih dohodakah podmirivati imadu.

3. Zavod ovi podmirivat će takodjer, koliko prostor dopuštjao bude, marljivih učenika za plaću. Koliko se pako svake godine pitomaca primiti, kolikoli plaćajući pitomci plaćati imaju, uzdržao sam za se dok živem, po smrti mojoj pako opredelit će broj moj nasljednik u biskupskoj časti, što će se svakojako mesec danah prije nego predavanja u gimnaziji počmu, do obćega znanja dostaviti.

4. Zaštitu i vrhovno ravnanje ovoga zavoda, kako takodjer primanje pitomaca bilo bez plaće ili za plaću, uzdržim dok sam živ neograničeno za se.

5. Po smrti mojoj želim, da, kao i do sada koji učitelj ovdješnje gimnazije stališa svještenečkoga ekonomično i disciplinirano ravnanje ovoga zavoda na se prime, koji će po naredbi tadašnjega biskupa Senjskoga ili kod izprašnjene stolice kapitularnoga generalvikara po prepisanih pravilih pod nadzireljevstvu c. kr.

Sl. 91. – Sudionici proslave povodom 800-obljetnice osnutka Krbavske biskupije, pohod gradu i tvrđavi Modruš, sjedištu slavnih knezova Bernardina i Krste Frankopana, snimio A. Gl. 1985.

gimnazije ravnateljima ovim zavodom upravljati, zato dobiva u zavodu besplatno prebivanje i hranu. Ako bi se pako vremenom dogodilo, da gimnazija Senjska nebi imala sveštenika za učitelja, ima se ravnanje Kateketi, i to ako bi dva Kateketa bila, onomu izručiti, koga ondašnji biskup sposobnijega nadje za ravnanje i upravljanje Konvikta – i ovaj imade biskupskoj stolici točno napredak pitomaca, račun potrošenih penazah predavati; nemanje predložiti putem gimnazijske direkcije pitomce, koji se primiti imadu, a biskup ima odlučiti. Vrh toga ima ravnatelj Konvikta također dotičnoj državnoj vlasti račune potrošenih dohodakah (pro statu notitiae) svake godine doprinjeti.

6. Dobro uzdržavanje konviktorske sgrade jest neophodno potrebito u ovih primorskih stranah za obostojanje ovoga zavoda. Izkusstvo me uči, da se, ako se svake godine manji popravci uredi, mnogo većim troškom, koji bi dohodke Konvikta umanjiti mogli, izbegnuti može. Stoga odredjujem, da svršetkom svake godine ravnatelj zavoda prizove komisiju, sastojecu od Direktora ovdješnje gimnazije, biskupskog Komisara i jednoga odbornika grada Senja, te da se protokol uzme i tadašnjem biskupu za odobrenje prinese, koji odlučiti ima, koliko se na popravak glede dohodakah potrošiti može.

7. Buduć da ovaj zavod samo onda će obstojati i dobro uspeti, ako ga svakadašnji biskup pod svoju zaštitu primi i male dohodke konviktorske vlastitim sredstvi podupire, očekivam od mojih vrednih nasljednikah, preporučujući im srdačno, da bi i oni ovaj po meni uveden zavod istim duhom gojili i za uzdržavanje i napredak njegov brinuli se, kojim doisto blagoslov nebeski izprošen po siročadi uzmanjati neće.

8. Visoku c. k. državnu vlast molim, da ovomu uvedenomu i kako prije napomenutih potvrđenomu zavodu i istim načinom molim ovdješnje gradsko poglavarstvo moguću svoju zaštitu neuzkratiti, i da bi gospodin gradski sudac u potrebi svoj upliv na korist ovoga zavoda sudjelovati nastojao.

9. Moja namera, 3. kat preparandiju, realku ili nautiku ustupiti, jest po odluci slavne General Komande od 30 prosinca 1857 za sada odgođena: dočim i občina Senjska za uređenje napomenutoga kata do sad još ništa poduzela nije, pače kako se je dočuti moglo, da napomenuto stanje radi prostora za gore navedene učione nebi moglo primiti, česa radi da se priličnija sgrada za tu svrhu potražiti imade, ja sasvim pristajem već iz toga uzroka, što bi napomenute učione u konviktorskoj sgradi nauk pitomacah uznemirivati mogle, i tako namerena svrha nebi se postići mogla, kod kog položaja i ja odstupljujem od moje prve namere, buduć sam treći kat na svoje troškove popraviti dao, i za porabu konviktorskih pitomacah obratio.

10. Nadzorništvo ovoga meni veoma na srcu ležećega zavoda izručujem, kako gore napomenutih, mojim vrednim nasljednikom, sa dodatkom, da svagdašnji ravnatelj Konvikta moga sinovca c. kr. dvorskoga savetnika Barona Metella Ožegovića a za njim nastarijega muškoga baštinka o stanju Konvikta, kako također glede dohodaka i troškova na svršetku svake školske godine obavesti, koji će pravo imati, jednoga pitomca od plemenite obitelji Ožegovićeve za primljenje u Konvikt predložiti, kojemu, ako bi k tomu sposobnosti imao, primljenje podnipošto uskratiti se nesmije.

11. Napokon, tvrdu nadu gojim, da će više pobožnih osobah koliko muškog toliko ženskoga spola ovi početi, neophodno potrebiti zavod, uvidivši njegovu korist glede odgojenja mladeži, koliko za sveštenički toliko za svetovni stališ u svojoj zadnjoj odluci čim tim prepoznati, i što god za bolju dotaciju istoga doprineti; osobito pako nadam se od moga sveštenstva, da će uvaživši prirečje našega premilostivoga cara („viri-ribus unitis“)* ovom momu zavodu po smrti mojoj svoju blagodarnu desnicu pružiti i obilato podupirati.

Da pako oni, koji bi znamenitu svotu ovomu zavodu doprinjeti blago izvolili, kakvu takvu korist od istoga zavoda kao naknadu prime, svakomu, koji bi 2000 fr. zavodu za umnoženje glavnice konviktorske u gotovu novcu, ili pako u obligacijah narodnoga zajma od 1854 doprinio, podjeljuje se njemu i njegovim potomkom pravo, jednoga pitomca sposobna za gimnaziju u Konvikt predložiti, komu se primljenje kod ispraznjenoga mesta podnipošto uzkratiti nesmije. Za veru toga moj vlastitom rukom i 3 umoljenih svedokah potpisani zakladni list u 4 exemplara bi izradjen, od kojih jedan u biskupskom arhivu ostati, drugi c. kralj. državnoj vlasti u Zagrebu, treći ovdješnjemu gradskom poglavarstvu znanja radi i dobrohotnoga podupiranja moje namere, četvrti napokom mojemu sinovcu Baronu Metellu Ožegoviću za dojuče ravnanje glede moje pod 10 točkom izražene želje uručiti imade.

U Senju, dne 20 kolovoza 1860.

2. Ravnatelj „Ožegovićanuma“

1. Petrović Toma, gimn. prof. 1857-1859.
2. Radočaj Janko, gimn. prof. 1859-1863.
3. Sokolić Antun, kanonik senjski 1863-1866.
4. Žagar Jerolim, prof. bogoslov. i kanonik senjski 1866-1884.
5. Dr. Veljačić Nikola, prof. bogoslovlja 1884-1901.
6. Dr. Smokvina Dragutin, prof. bogoslovlja i kanonik senjski 1901-1910.
7. Dr. Lončarić Ante, prof. bogoslovlja od 1910-1928.
8. Usmiani Vladimir, bisk. arhivar, tajni komornik od 1928-1945.

3. Broj pitomaca u biskup. konviktu po godinama

Godine	Ukupno	Godine	Ukupno	Godine	Ukupno	Godine	Ukupno
1858.	7*	1879.	34	1900.	86	1921.	88
1859.	13	1880.	34	1901.	68	1922.	80
1860.	23	1881.	37	1902.	67	1923.	51
1861.	38	1882.	37	1903.	85	1924.	24
1862.	41	1883.	37	1904.	100	1925.	25
1863.	39	1884.	36	1905.	106	1926.	28
1864.	30	1885.	36	1906.	104	1927.	20
1865.	30	1886.	28	1907.	100	1928.	25
1866.	31	1887.	24	1908.	106	1929.	26
1867.	33	1888.	25	1909.	98	1930.	49
1868.	34	1889.	27	1910.	83	1931.	68
1869.	30	1890.	32	1911.	86	1932.	67
1870.	30	1891.	34	1912.	100	1933.	89
1871.	25	1892.	34	1913.	76	1934.	89
1872.	28	1893.	28	1914.	91	1935.	84
1873.	40	1894.	34	1915.	78	1936.	90
1874.	41	1895.	34	1916.	63	1937.	91
1875.	40	1896.	35	1917.	58	1938.	91
1876.	40	1897.	92	1918.	81	1939.	93
1877.	36	1898.	103	1919.	70		
1878.	36	1899.	100	1920.	94		
Sveukupno							4524

DER BISCHOF MIRKO OŽEGOVIĆ

Zusammenfassung

In rahmen der 150-Jahrfeier der Erneuerung des Senjer Gymnasiums (1839-1989) muss man die Rede auf seinen Erneuer, Mirko Barlaubaševski, den Bischof von Senj und Modruš bringen, um so mehr als im Jahr 1989 120-Jahrestag seines Todes fällt. Der Autor beschreib des Bischofs Leben und Tätigkeit und benutzt sich hierbei der Werken seiner bisherigen Biographen, wie auch der Dokumente die er im Bischofsarchiv gefunden hat.

Ožegović wurde des 30. September 1775 in Vinarec in der Gemeinde Križevci geboren. Seine Familie stammt aus dem naheliegenden Barlaubaševac, daher der Titel »von Barlaubaševac«. Unter dem Einfluss des Bruders Stjepan hat er sich für die Rechtswissenschaftliche Akademie in Zagreb einschreiben lassen. Zu dieser Zeit war Stjepan sehr bekannter Jurist, und sein Sohn ist noch bekannter geworden.

Mirko folgte seine innere Neigung, trat in das theologische Seminar ein, und wurde Geistlicher. Die Priesterweihe erteilte ihm Maximilian Vrhovac, mit dem er bis zu seinem Tod fest gebunden war.

Er versuche zuerst das Leben des Hilfsgeistlichen und des Pfarrers, und dann wurde er Domherr und übte verschiedene kirchliche und zivile Ämter aus. 1829 wurde er Mitglied des Siebenentischen in Pest. Dort nahm er die Bedrohung des angeschwellenen ungarischen Nationalismus wahr, und setzte sich diesem Gefahr mit Schrift- und Sprachrede entgegen. Er hat mehrere Broschuren geschrieben in denen er den Grund für die kroatische Erneuerung aufgestellt hat. 1833 wurde er Bischof der vereinigten Senjer und Modrušer Bistümer. Von da an war er an Senj bis zu seinem Tod 1869 fest gebunden.

Nachdem er in Senj angekommen war, fuhr er das Gebiet seiner Bistümer um, und nachdem folgten die bedürftigen Organisationsveränderungen. Senj wurde zu seinem Aufenthaltsort (sein Vorgänger weilte wechselweise in Senj und Novi), und in dieser Stadt baute er eine geziemende bischöfliche Kurie.

Die Senjer werden seiner in erster Reihe darum bedenken, weil er das Senjer Gymnasium erneuert und 1857 das Konvikt Ožegovićanum errichtet hat. Auf dem Gebiet des Schul- und Unterrichtswesens hat er mehr Vordienste als irgendjemand vor ihm und nach ihm. Er war der beste Promotor der Ideen der nationalen Erneuerung auf dem Gebiet seiner Bistümer und gab materielle und morale Stützung aller Initiativen, die an den kulturellen und wirtschaftlichen Fortschritt Kroatiens gerichtet waren.

Als Bischof war er sehr anspruchsvoll, aber trotzdem war er von den Geistlichen und Gläubigen beliebt: er kümmerte als guter Hirt um alle Leute, und schützte sie sorglich. Für seine Tätigkeit und sein Lebenswerk hat er viele kirchlich und staatliche Annerkennungen gefunden.